

***Batı Etkisinde Gelişen
Türk Edebiyatının Dönemleri
(1860-1923)***

**TANZİMAT
DÖNEMİ
TÜRK
EDEBİYATI**

(1860-1896)

**SERVET-İ
FÜNUN
EDEBİYATI**

(1896-1901)

**FECR-İ ATİ
TOPLULUĞU**

(1909-1911)

**MİLLİ
EDEBİYAT
AKIMI**

(1911-1923)

**CUMHURİYET
DÖNEMİ
TÜRK EDEBİYATI**

(1923-....)

TANZİMAT DÖNEMİ TÜRK EDEBİYATININ GENEL ÖZELLİKLERİ

Tanzimat edebiyatı ile birlikte batı edebiyatından alınan roman, hikaye, tiyatro, makale, fıkra, gazete... gibi türler kullanılmaya başlandı.

Şinasi, Namık Kemal, Ziya Paşa gibi Tanzimat edebiyatının I. Dönem edebiyatçıları, yurtseverlik, eşitlik, adalet ve özgürlük gibi kavramları eserlerinde işlediler. "Sanat, toplum içindir." anlayışını benimsediklerinden eserlerinde toplumu eğitme kaygısıyla sade bir dil kullanmaya çalıştılar.

Tanzimat edebiyatının II. Dönem edebiyatçıları ise, devrin siyasi şartlarının ağırlığı nedeniyle (özellikle padişah II. Abdülhamit'in İstibdat Dönemi olarak adlandırılan baskı rejiminden dolayı) siyasi ve sosyal konulardan uzak durarak "Sanat, sanat içindir." anlayışını benimsediler.

İşitildi yine gülzâr-ı sühanda ma'hûd

Bülbül-i herze-edânın yeni bir zemzemesi

Lâl eder bir gün onu aksederek âfâka

Yine bir bâz-ı fezâ-yı edebin demdemesi

Türkiye’de okunan ilk roman örneği, Yusuf Kamil Paşa’nın çevirdiği Fransız yazar F. Fenelon’un “Telemak” adlı romanıdır. Bu dönemin roman ve hikayelerinde sosyal ve tarihi konulara yer verilir. Kahramanlar ya çok iyidir yada çok kötüdür. Fransız edebiyatının etkisi görülür. Edebi akımlardan Klasisizm, Romantizm ve Realizm’den etkilendikleri görülür.

Şemsettin Sami, 1870’te Türk edebiyatının ilk yerli romanı olan “Taaşuk-ı Talat u Fitnat”ı yazar. Türk edebiyatının ilk romanı sayılan “İntibah” ile ilk tarihi roman sayılan “Cezmi” bu dönemde Namık Kemal tarafından yazılmıştır. Nabizade Nazım “Karabibik” romanıyla ilk köy romanını ve R. Mahmut Ekrem “Araba Sevdası” romanıyla realist akımına uygun ilk romanı kaleme alır.

- **Öykü (hikaye), Türk edebiyatında 1870'lerden sonraki çalışmalarda görülür. İlk öykü denemesi , Emin Nihat'ın 1873 tarihinde yazdığı "Müsameretname" adlı eseridir. Batılı anlamda ise ilk öykü örneklerini Ahmet Mithat Efendi, 1880 yılında yayımladığı " **Letaifi-i Rivayet**" adlı esere vermiştir.**
- **Şiirdeki değişimin temelini Şinasi atmıştır. Şiirde şekil bakımından Divan edebiyatı gelenekleri büyük oranda sürdürülürken, konu bakımından sosyal ve felsefi konular işlenmeye başlanır. Özellikle Tanzimat edebiyatının I. Dönem santçıları şiiri, toplumu aydınlatma aracı olarak kullanmışlardır.**
- **Şiirde estetiğe değil, içeriğe önem vermişlerdir. Batı edebiyatı nazım biçimleriyle şiir çalışmaları yapılmış; ancak pek başarılı olunamamıştır.**
- **Nazım birimi beyittir. Aruz ölçüsü kullanılmış, bazı şairler hece ölçüsünü de denemiştir. (Ziya Paşa, Namık Kemal, R. Mahmut Ekrem...)**
- **Divan şiirindeki parça bütünlüğü anlayışı yerini konu bütünlüğüne bırakmış, beyitler arasında anlam birliği sağlanmıştır.**

SHAKESPEARE

4

EDITURA UNIVERS

EDITIA CRITICA

A.P. CEHOV

UN ANSAMBLU DE
COMEDII
PENSURI
SI ALTE POVESTITI
1880-1907

3

EDITURA UNIVERS

GOETHE

3

EDITURA UNIVERS

GAZIANI P VDFL

necip2744@gmail.com

- **Yeni Türk şiirinde doğa betimlemesinin ilk örnekleri yazılmış; A. Hamit Tarhan ilk pastoral şiir (Sahra) örneklerini yazmıştır.**
- **Tiyatro alanındaki ilk eser Şinasi'nin "Şair Evlenmesi" adlı komedisidir. Ahmet Vefik Paşa, Moliere'den yaptığı tiyatro çevirileriyle tanınmıştır. Namık Kemal ve A. Hamit Tarhan da bu alanda önemli ilk çalışmaları yapmışlardır. Dönemin tiyatro eserleri oynanmak için değil, okunmak için yazılmıştır.**
- **Tanzimat edebiyatının ilk dönemindeki eleştiriler, Divan edebiyatının özellikleri ve esasları üzerinde toplanır. Ziya Paşa'nın Hürriyet gazetesinde 1868 yılında çıkan "Şiir ve İnşa" adlı makalesi bu alanın önemli ilk çalışması kabul edilir. Bu dönem, Divan edebiyatı için yıkıcı; yeni edebiyat içinse yapıcı ve geliştirici özellikler gösterir.**
- **Dil ve anlatım özellikleri bakımından sade bir dil kullanılması anlayışı benimsenmişse de bu, pek uygulanamamıştır. Ayrıca, Şinasi tarafından ilk defa noktalama işaretleri kullanılmaya başlanır. Türk dili ile ilgili bilimsel anlamda ilk defa sözlük çalışmaları yapılır.**
- **Muallim Naci, Tanzimat edebiyatçıları içinde Divan edebiyatını savunan tek önemli sanatçıdır.**

A collection of books and papers scattered on a dark blue surface. The books are of various sizes and colors, some open and some closed. The papers are white and some have text on them. The background is a dark blue, textured surface.

TANZİMAT EDEBİYATININ ÖNEMLİ SANATÇILARI

ŞİNASİ (1826 – 1871)

- İstanbul'da doğan Şinasi, Batı etkisindeki Türk edebiyatının ilk bilinçli temsilcisidir. Tanzimat edebiyatı Şinasi ile başlar.
- İlk özel gazete olan Tercüman-ı Ahval'i Agah Efendiyle birlikte Şinasi çıkarır.(1860) Bir diğer özel gazete olan Tasvir-i Efkar'ı ise Şinasi tek başına çıkarmıştır.(1862)
- Fransızca'dan ilk şiir çevirilerini yapmış , ilk yerli oyunumuz "Şair Evlenmesi"ni yazmış, ilk makale örneği olan "Mukaddime"yi Tercüman-ı Ahval'de yayımlamıştır.
- Noktalama işaretlerini ilk kez kullanan, ilk atasözleri incelemesini yapan,düz yazının temellerini atan, Türk şiirine adalet, eşitsizlik, gibi yeni fikirleri getiren ilk sanatçıdır.
- Şinasi, Klasisizm akımının etkisinde kalmıştır.

Eserleri:

Tercüme-i Menzume, Şair Evlenmesi, Müntehebat-ı Eş'ar,Durub-ı Emsal-i Osmaniye...

Namık Kemal(1840-1888)

Sanatçı, yaşamı boyunca siyasal nedenlerle çeşitli yerlere sürgün edilmiş, Tanzimat edebiyatının “en gür sesli” şairi olarak tanınmış, “vatan şairi” sıfatını almıştır.

- *Edebiyatın; şiir, roman, tiyatro,mektup...vb. türlerinde birçok eser vermiştir.*
- *Sanat yaşamına Divan edebiyatı tarzında şiirlerle başlayan Namık Kemal, gazetecilikle uğraşmış, makalelerinde toplumsal sorunları işlemiştir.*
- *Biçim ve dil açısından eskiye bağlı şiirlerinde “vatan, millet, hürriyet” temalarını işlemiştir. Genellikle aruzla yazmış,hece ölçüsüyle şiir denemeleri yapmıştır.*
- *Tiyatroyu halk eğitiminde bir araç olarak gören sanatçı, konularını tarihten ve günlük yaşamdan almıştır.”Vatan Yahut Silistre” oyununun sahnelenmesinden sonra sürgün edilmiştir. Bu eser sahnelenen ilk tiyatromuzdur.*
- *Edebiyatımızda ilk edebi roman (İntibah) ile ilk tarihsel roman (Cezmi) Namık Kemal’indir*
- *Ziya Paşa’yı eleştirmek amacıyla “Tahrîb-i Harabat” ve “Takip” adlı eserleri yazmıştır.*
- *Eserlerinde Romantizmin etkileri görülür.*

Eserleri:

Vatan Yahut Silistre, Zavallı Çocuk, Akif Bey, Gülnihal, Celalettin Harzemşah, Kara Bela, İntibah , Cezmi, Renan, İntibah-ı İsmailî, İntibah-ı İsmailî, Kanije, Osmanlı Tarihi , Büyük İslam Tarihi

ZİYA PAŞA (1825-1880)

- İstanbul'lu Ziya Paşa, sürekli olarak "eski-yeni" ikili tartışmalarında içinde kalmıştır. Divan edebiyatı kültürüyle yetişen Ziya Paşa, "hak, adalet, ilerleme.." gibi siyasal-sosyal düşünceleri de şiirlerine aktarmıştır.
- Ünlü şiiri, "Terkib-i Bent", döneminin sosyal bir eleştirisidir. Sanatçı, bu eserini Bağdatlı Ruhi'ye nazire olarak yazmıştır.
- "Şiir ve İnşa" adlı makalesinde halk dilinin yazı dili olmasını istemiş, gerçek şiirimizin Halk şiiri olduğunu belirtmiş ;ancak bir süre sonra hazırladığı "Harabat" adlı antolojide Divan şiirini yücelterek, Halk şiirini kötülemiş ve Halk şairlerinin şiirlerini "eşek anırması" olarak nitelmiştir. Böylesine ters ve tutarsız düşünceleri olan Ziya Paşa, Namık Kemal'in sert eleştirilerine maruz kalmıştır.
- Ziya Paşa'nın hece ölçüsüyle yazılmış bir "türkü"sü bulunmaktadır.
- Eserleri: Zafername, Harabat, Eş'ar-ı Ziya...

AHMET MİTHAT EFENDİ (1840-1913)

- **Tanzimat döneminin en popüler(halkçı) yazarı olan Ahmet Mithat, 20 kadar esere imza atmıştır.**
- **Bütün amacı "halkı eğitmek" olan sanatçı şiir dışında , hemen her türde yazmış; "toplum için sanat" anlayışını benimsemiştir. Tarih, coğrafya, felsefe, biyoloji,fizik... gibi alanlarda bile halkı bilgilendirmek için eser vermiştir.**
- **Eserleri sanatsal açıdan fazla değer taşımaz. Sade bir dille yazmış, bildiği her şeyi aktarmaya çalışmıştır. Edebiyatımızın konusunu genişletmiş, öykü ve romanlarında meddah tekniğinden yararlanmışır.**
- **Romanlarında olayların akışını keserek, okuyucuya bilgiler vermiştir.**
- **Eserlerinin çoğunda romantizmin etkisi görülür.**
- **Edebiyatımızın ilk hikaye örneklerinden sayılan"Letaif-i Rivayet" (Söylenegelen Güzel Öyküler) adlı 25 kitaplık dizi onun eseridir.**
- **1878'de tek başına Tercüman-ı Hakikat gazetesini çıkarmıştır.**

Eserleri: Felatun Bey'le Rakım Efendi, Hüseyin Fella, Henüz On Yedi Yaşında, Jön Türk, Dünyaya İkinci Geliş, Yeniçeriler, Obur, Avrupa'da Bir Cevalan...

Ahmet Vefik Paşa (1823-1891)

- *Tanzimat döneminin önemli devlet ve siyaset adamlarından olan Ahmet Vefik Paşa, milliyetçilik ve Türkçülük akımlarının ilk büyük temsilcisi olmuş; tiyatro, dil, tiyatro, folklor... çalışmalarıyla tanınmıştır.*
- *Moliere'in komedilerinden yaptığı 16 çeviri ve uyarlamayla Tanzimat tiyatrosunu geliştirmiş, Bursa'da vali iken yaptırdığı tiyatro binasıyla tiyatroya hizmet etmiş, tiyatroyu Anadolu'ya taşımıştır.*

Eserleri: Şecere-i Türk , Lehçe-i Osmani, Zor Nikahı, Kocalar Mektebi(Moliere'den çeviri)...

Şemsettin Sami (1850 – 1904)

- **Doğu ve Batı dillerini çok iyi bilen Şemsettin Sami, dille ilgili çalışmalarıyla tanınmıştır.**
- **“Kamus-ı Türki” adlı sözlük, yazarın dilimize kazandırdığı en önemli eserdir.**
- **Orhun Yazıtlarını ve Kutadgu Bilig’i Türkiye Türkçesine ilk çeviren kişidir. Türk dilinin sadeleştirilmesi yolundaki çabaları ve önerileri önemlidir.**
- **İlk yerli romanımız olan Taaşşuk-ı Talat u Fitnat onun eseridir. Bu roman, kendi türünde ilk örnek olduğu için teknik yönden çok zayıftır.**
- **Sanatçının tiyatro eserlerinin yanı sıra Türkçe-Fransızca sözlük çalışmaları da önemlidir.**

Eserleri: Taaşşuk-ı Talat u Fitnat, Seyyid Yahya(oyun), Kamus-ı Türki(Türkçe sözlük), Kamusü'l-A'lam(6 ciltlik ünlüler ansiklopedisi)...

Ali Bey (1844-1899)

- *Ali Bey, son görevi "Düyun-ı Umumiye Direktörlüğü" olduğu için Direktör Ai Bey olarak da adlandırılmıştır.*
- *Tanzimat tiyatrosuna büyük emeği geçmiş, Diyojen dergisindeki mizahi yazılarıyla tanınmıştır.*
- *Moliere'den yaptığı uyarlamalar dikkate alınırsa Klasisizmin etkisinde olduğu söylenebilir.*

Eserleri: Kokona Yatıyor(komedi), Ayyar Hamza(Moliere'den uyarlama), Misafir-i İstiskal(komedi), Seyahat Jurnalı(günlük)...

RECAİZADE MAHMUT EKREM (1847-1914)

- *Tanzimat edebiyatının ikinci dönem sanatçılarından olan R. Mahmut Ekrem, gazetecilikle uğraşmış; şiir, roman, öykü ve eleştiri türlerinde yazmıştır.*
- *Eserlerinde Divan ve Halk şiiri ile Fransız edebiyatının etkileri görülür.*
- *“Sanat için sanat” ilkesiyle yazmış, “kulak için kafiye” görüşünü ilk kez ortaya atarak bu konuda büyük bir tartışma başlatmış; “göz için kafiye” anlayışında olan Muallim Naci ile giriştiği tartışmadan galip çıkmıştır.*
- *Oğlu Nejat’ın ölümünden çok etkilenen sanatçının duygusal şiirleri vardır. “Ah Nejat” başlıklı şiirini hece ölçüsüyle yazmıştır.*
- *Düzyazı alanındaki en önemli eseri, edebiyatımızın Batılı anlamda ilk realist romanı sayılan “Araba Sevdası”dır.*
- *Şiirlerinde Romantizmin, tiyatrolarında Klasisizmin etkisi görülür.*

Eserleri; Araba Sevdası, Şemsa, Nağme-i Seher, Yadigar-ı Şebab, Zenzeme, Vuslat, Çok Bilen Çok Yanılır, Talim-i Edebiyat...

ABDÜLHAK HAMİT TARHAN (1862-1937)

- *II. dönem Tanzimat edebiyatının en verimli yazarlarında olan sanatçı hem doğu hem batı ülkelerinde büyükelçilikler yapmış, eserlerinde bu ülkelerin kültürlerini yansıtmıştır.*
- *Şiir ve tiyatro eserleriyle tanınan sanatçı , Romantizmden (özellikle Shakespeare'den) etkilenmiştir.*
- *Günlük yaşam, aşk, doğa, vatan-millet sevgisi ,ölüm ve metafizik düşünceler başlıca şiir temalarıdır.*
- *Ölen karısı için yazdığı "Makber" adlı şiir kitabı çok ünlüdür.*
- *Şiirin biçiminde ve içeriğinde önemli yenilikler yapmıştır. .*
- *A. Hamit, "Şiirimize metafizik anlayışı getiren sanatçı" olarak tanınmıştır. Sanat için sanat, anlayışındadır.*
- *Serbest tarzda şiirler de yazmış, pastoral şiirin ilk örneklerini vermiştir.*
- *Yaşadığı dönümde " Şair-i Azam" (en büyük şair)olarak adlandırılmıştır.*
- *Tiyatro eserlerini oynamak için değil, okunmak için yazmıştır. Tiyatrolarının dili çok ağır ve sanatlıdır. Tiyatrolarını aruz ve hece ölçüleriyle yazmıştır. Bazı tiyatroları da düzyazı biçimindedir.*

Eserleri: Sahra, Makber, Ölü, Hacle, Tayflar Geçidi, Macera-yı

SAMİPAŞAZADE SEZÂİ (1860-1936)

- ***Tanzimat döneminin Realist yazarlarından olan sanatçı başka türlerde de yazmasına rağmen asıl ününü Realist çizgideki eserleriyle kazanmıştır.***
- ***Batılı anlamda ilk öykü örneği olan “ Küçük Şeyler”i yazmıştır.***
- ***“Sergüzeşt” adlı romanı Fransız realizminin izlerini taşır. Sanatçı Servet-i Fünun romanına bu eseriyle zemin hazırlamıştır.***

Eserleri: Küçük Şeyler, Şir, Sergüzeşt...

NABİZADE NAZIM (1862-1893)

- ***Edebiyatımızda realist akımının ilk öncülerinden olan sanatçı, ilk köy romanımız olan "Karabibik" in yazarıdır.***
- ***Sanatçının diğer önemli eseri "Zehra" edebiyatımızın en önemli natüralist romanıdır.***

MUALLİM NACİ (1850-1893)

- *Tanzimat döneminde yaşamasına rağmen medrese kültürünün etkisiyle divan edebiyatını savunmuş, A. Hamit ve R. Mahmut ile bu konuda edebi tartışmalara girmiş.*
- *Zaman zaman batı anlayışıyla şiirler yazmıştır.*
- *Sade bir dil kullanmış, aruz ölçüsünü tercih etmiştir.*
- *Köyden söz eden ilk şiir olarak kabul edilen "Köylü Kızların Şarkısı" ona aittir.*

Eserleri: Ateşpare(şiir), Şerare(şiir), Firuzan (şiir), Demdeme(eleştiri), Ömer'in Çocukluğu(anı), Lugat-ı Naci (sözlük)...

I.Dönem Tanzimat Edebiyatçıları

- - Toplum için sanat
- - Genellikle romantizm
- - Aruz ve hece
- - Nesirde ve şiirde sade bir dil
- - Toplumsal konular
- - İbrahim Şinasi, Ziya Paşa, Namık Kemal, Şemsettin Sami, Ahmet Cevdet Paşa, Ahmet Mithat Efendi...

II.Dönem Tanzimat Edebiyatçıları

- - Sanat için sanat
- - Realizm ve natüralizm
- - Aruz ve hece
- - Nesirde sade, şiirde süslü bir dil
- - Bireysel konular
- - A. Hamit Tarhan, R. Mahmut Ekrem, Muallim Naci, Samipaşazade Sezai, Nabizade Nazım, Ali Bey...

***BATI EDEBİYATINDA
AKIMLAR***

Klasisizm

- 17. yy'da Fransa'da ortaya çıkan bu akımın öncüsü Boileau'dur.
- Eski Yunan ve Latin edebiyatından yararlandılar.
- Dil anlatım ve biçim açısından kusursuzluk esastır, kuralcıdırlar.
- Eserlerde yazarlar kişiliklerini yansıtmazlar. Nesneldirler.
- Akıl ve sağduyu önemlidir. Eserlerinde değişmeyen ideal tiplere yer verilir.
- Çevre önemli değildir çünkü değişkendir. Bu yüzden betimlemelere yer verilmez.
- Edebi bir dil kullanırlar.
- Ahlaka uygunluk temel prensiplerindedir.
- Trajedi ve komedi en çok gelişen türlerdir.
- Tiyatroda kostüm ve dekor önemli değildir.
- Konu değil üslup önemlidir.

Temsilcileri: Boileau(şair), La Fontaine(fabl), Racine ve Corneille(trajedi), Moliere(komedi), Madam La Fayette(roman), Fenelon(roman)...

Şifreleme: CeM FM BuLuRuM

Türk Edb. Etkileri : Şinasi'nin şair evlenmesi adlı komedisi ve La Fontaine'den yaptığı çeviriler, A. Vefik'in ve Direktör Ali Bey'in Moliere'den yaptığı çeviriler.

Şifreleme: DAŞ

Boileau

Romantizm

- 1830'lu yıllarda Klasizme tepki olarak Fransa'da ortaya bu akımın öncüsü Victor Hugo'dur.
- Konularını günlük hayat, ulusal tarih ve dini mucizelerden alırlar.
- Eserlerde yazarlar, kişiliklerini yansıtırılar, öznellerdir.
- Eserlerde "iyi-kötü" çatışmalarına yer verir.
- Çevre önemlidir.Çevre betimlemesi konuya giriş ya da süsleme amacı ile yapılır.
- Eşitlik, adalet, özgürlük gibi düşünceleri işlerler.
- Roman, lirik şiir ve drametik tiyatroyen çok gelişen türlerdir.
- Üslup değil konu önemlidir.
- Sanat toplum içindir.

Temsilcileri: Victor Hugo, Jan Jack Rousseau, J. W. Goethe, Lamartine, Alexandre Dumas, Schiller, Shakespeare...

Türk Edb. Etkileri: Namık Kemal, Ahmet Mithat, R. Mahmut, A. Hamit Tarhan.

Şifreleme: NARA

Victor Hugo

Realizm

- 1850'li yıllarda romantizme tepmki olarak Fransa'da ortaya çıkan bu akımın öncüsü *Gustave Flaubert'dir.*
- Yaşayan her şey edebiyatın konusu olabilir.
- Nesneldir.
- Çevre önemlidir. Betimleme ayrıntılı biçimde yapılır.
- Üslupta süs ve özentisi yoktur.
- Edebiyat ayna görevindedir.
- Roman ve öykü çok gelişmiştir.
- Tiyatroda dekor ve kostüm önemlidir.
- Gerçeğin anlatılış biçimi önemlidir.
- Sanat sanat içindir.

- Temsilcileri: Balzac, Stendhal, Tolstoy, Anton Çehov, John Steinback, Dostoyevski, Gogol, Şolohov...
- Türk Edb. Etkileri: R. Mahmut , Samipaşazade Sezai, Nabizade Nazım, Halit Ziya, Halide Edip, Y. Kadri, M. Şevket Esenal...

Şifreleme: HaYıR HaSaNıM

Flaubert

Natüralizm

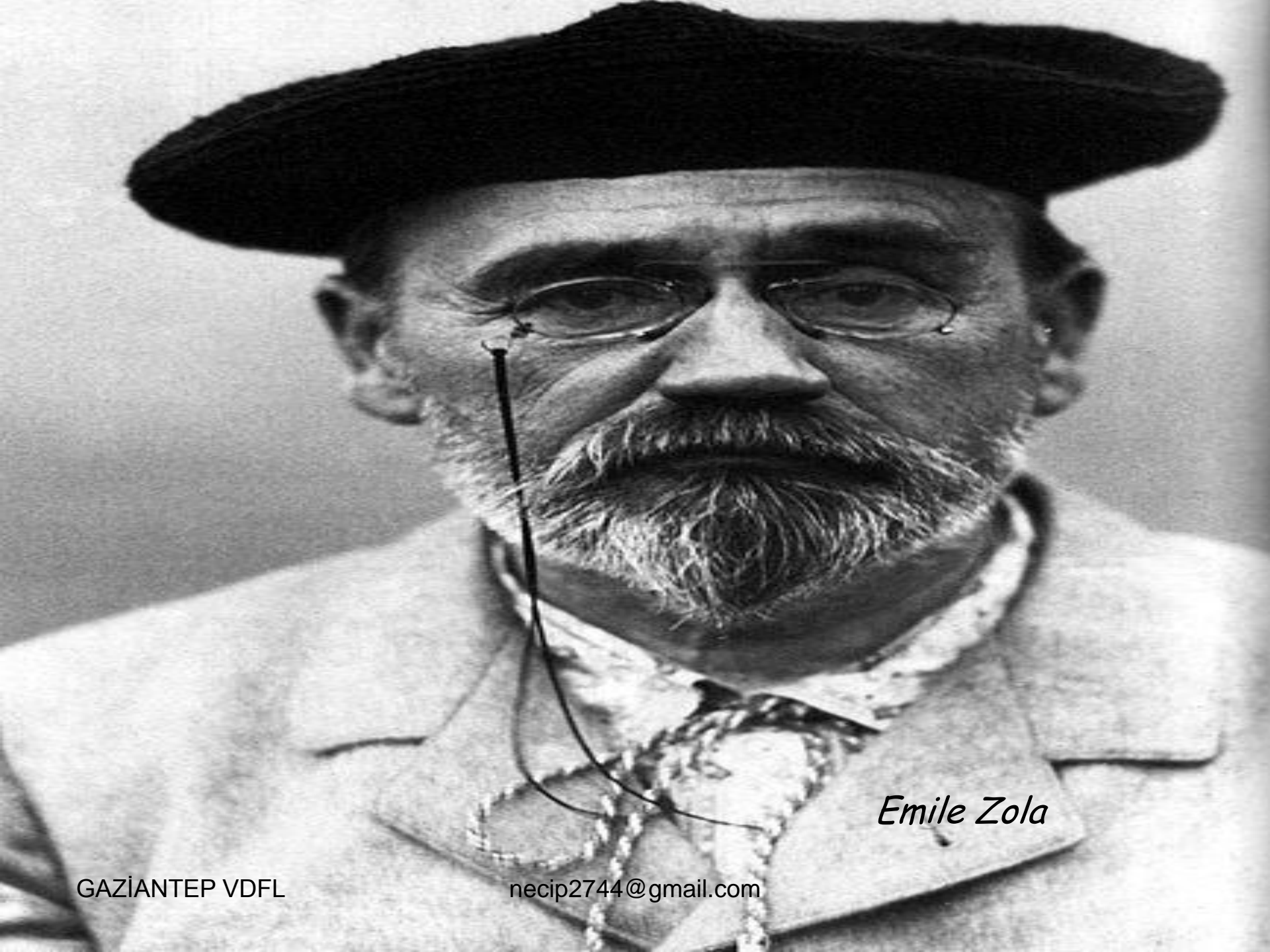
- 1870'li yıllarda Fransa'da ortaya çıkan bu akımın öncüsü Emile Zola'dır.
- Gerçeğe yaklaşmaktaki katılığı nedeniyle Realizmin bir üst basamağı olarak kabul edilir.
- Pozitif bilimlerle sanatın sentezini yapmaya çalışırlar.
- Eserlerinde genellikle kötümserlik hakim olduğundan kahramanlar kötüdür.
- Çevre önemlidir. Betimleme eserin temel unsurlarından sayılır ve ayrıntılı biçimde yapılır.
- Sokak dili edebiyata dahil edilmiş, her şey ayrıntılı biçimde anlatılmıştır.
- Sanat, doğanın bir kopyası olmalıdır.
- Roman ve öykü çok gelişmiştir. Tiyatroda dekor ve kostüm önemlidir.
- Her eser bir tez savunur.
- Sanat sanat içindir.

Temsilcileri: Emile Zola, Alphonse Daudet, Maupassant, Goncourt Kardeşler, Henrik İbsen...

GEMAH

Türk Edb. Etkileri: Türk edebiyatında özellikle **H. Rahmi Gürpınar**'ın romanlarında bu akımın etkisi görülür. Ayrıca , **N. Nazım**'ın "Zehra" adlı romanı edebiyatımızın ilk natüralist romanıdır

HaN

Emile Zola

GAZIANTEP VDFL

necip2744@gmail.com

Parnasisizm

- 1860'da Fransa'da ortaya çıkan bu akım, Realizm ve Natüralizmin sentezinin şiire yansıtılmasıdır. Romantik şiire bir tepki olarak doğmuştur.
- Parnas şairler için biçim güzelliği önemlidir. Ölçü ve kafiyeyi önemsemişlerdir. En çok "sone" nazım biçimini kullanmışlardır. Betimleme önemlidir.
- Düşünce yanı ağır basan bir şiir oluşturmuşlardır.
- Sanat, sanat içindir.
- Mutlu günlere duyulan özlem, yabancı memleket manzaraları ve yaşantıları işlenen konulardır.

Temsilcileri: T. Banville, François Coppee, J. Maria de Heredia, L. Lisle..

Türk Edb Etkileri: Türk edebiyatında özellikle Servet-i Fünun döneminde etkili olmuştur. Tevfik Fikret, bu akımın en büyük temsilcidir. Yahya Kemal'ın da bazı şiirlerinde bu akım görülür.

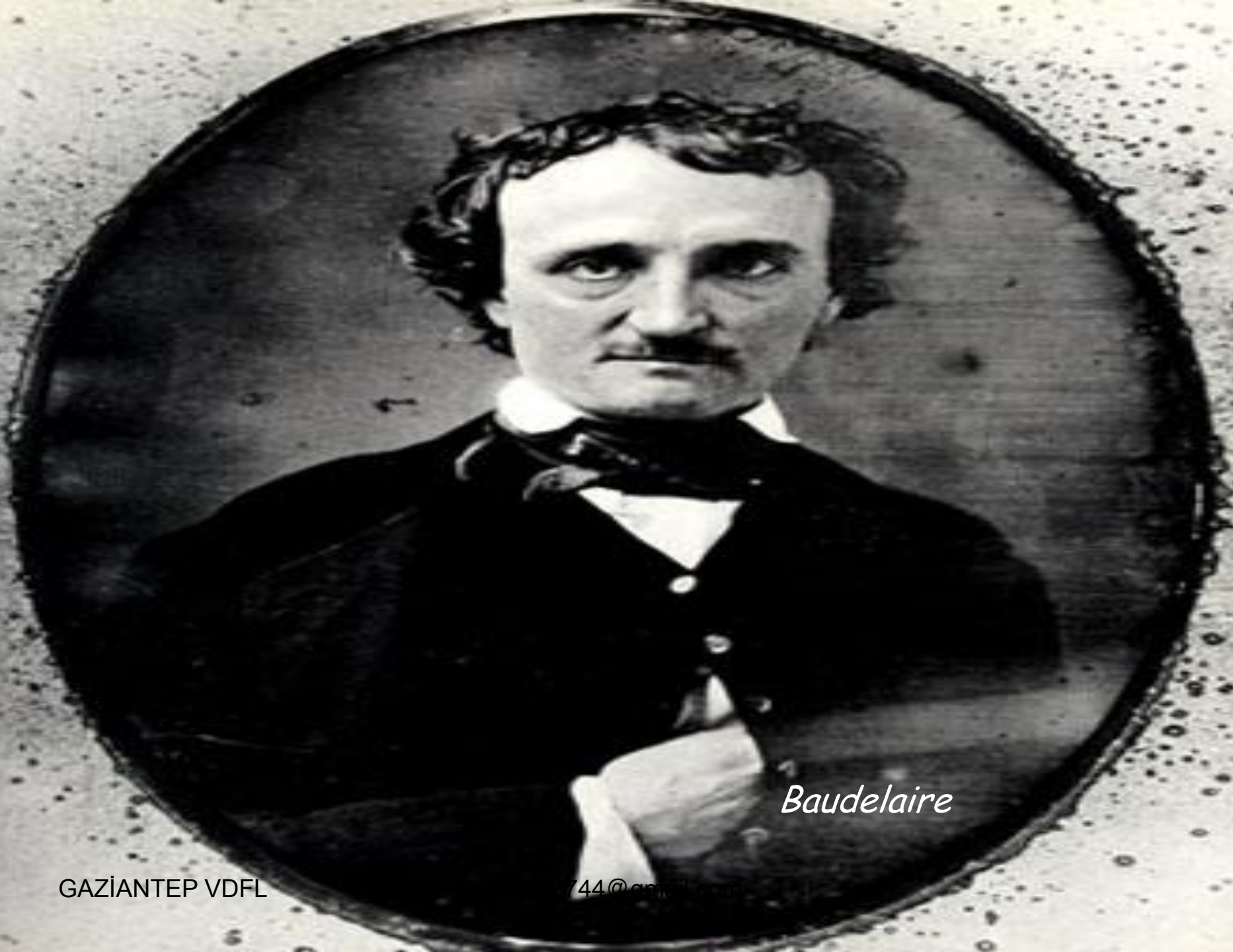
Şifreleme: TaY

Théodore de Banville

Sembolizm

- 19. yy'ın ikinci yarısında Parnasizme tepki olarak doğar. Baudelaire ve Mallarme bu akımın öncüsüdür.
- Şiirde “duygu+hayal+imge”lere yer verilir. Semboller aracılığıyla dış dünyanın insan üzerindeki etkileri anlatılır.
- Gerçeklerden kaçma, hayale sığınma, çirkinliklerin hayal yardımıyla güzelleştirilmesi ve karamsarlık en önemli özelliklerdir.
- Şiirde anlamın kapalı olmasına önem verip ağır ve kapalı bir dil kullanmışlardır. Şiirde musikiyi önemsemişler ve serbest ölçüyü kullanmışlardır.
- **Temsilcileri:** A Rimbaud, S. Mallarme, P. Verlaine, P. Valery...
- **Türk Edb. Etkileri:** Cenap Şehabettin bu akımın öncüsüdür. A. Haşim, A. Hamdi Tanpınar, A. Muhip Dıranas, C. Sıtkı Tarancı ... gibi bazı şairlerin şiirlerinde sembolizm görülür.
- **UYARI:** Bu akımın Divan edebiyatımızdaki “ Sebki-Hindi” akımı ve Cumhuriyet dönemindeki “II. Yeniçeriler”le benzeyen yönleri vardır.

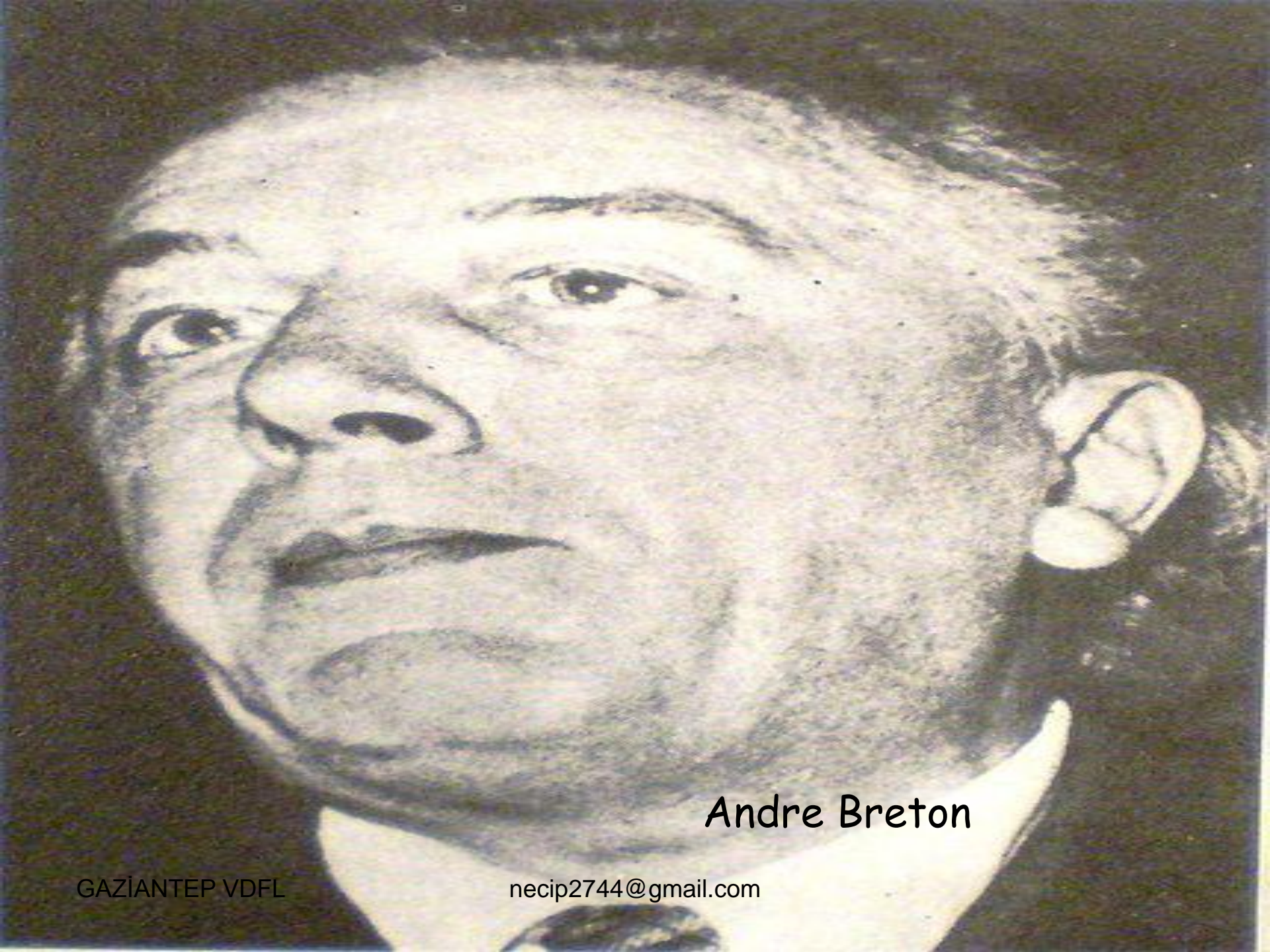
Baudelaire

Sürrealizm

- 20. yy'ın başlarında Fransız şair Andre Breton tarafından psikolog Sigmund Freud'un "psikanaliz" yöntemine dayanılarak ortaya çıkarılmıştır.
- Bilinçaltı ve hayalgücü önemlidir. Çünkü insanın bütün gerçekliği bunlarda gizlidir.
- Akıl, mantık, realite; töre, gelenek, ve ahlak gibi kavramlar önemli değildir. Akıl ve mantığın kontrolünde yazılan eserler gerçeği yansıtamaz, anlayışındadırlar.
- Özentisiz bir üslup ve mizahi bir dil kullanmışlardır. Noktalama işaretlerini kullanmamışlardır.

Temsilcileri: Andre Breton, Luis Aragon, Rene Char, Paul Eluard...

Türk Edb. Etkileri: Orhan Veli ve II. Yeniciler'de görülür.(İlhan Berk, Ece Ayhan, Sezai Karakoç, Can Yücel, Turgut Uyar, Edip Cansever, Cemal Süreya...)

Andre Breton

GAZIANTEP VDFL

necip2744@gmail.com

Empresyonizm

- 19. yy'ın sonlarında Fransa'da ortaya çıkan bu akım önce resimde sonra edebiyatta etkili olmuştur.
- Bu akımın sanatçıları dış dünyayı olduğu gibi değil de algıladıkları biçimde anlatmayı amaçlamışlardır; bu yönleriyle öznelidirler.
- Şiirde biçime, kafiyeyle önem vermezler.
- Sanat için sanat.
- Empresyonizm bazı sembolist şairleri de etkilemiştir.

Temsilcileri: A. Rimbaud, R. Marie Rilke, P. Verlaine...

Türk Edb. Etkileri: Türk edebiyatında bütün şiirleriyle empresyonist diyebileceğimiz bir şair yoktur. Ancak **Ahmet Haşim, A. Muhip Dıranas ve C. Sıtkı Tarancı'nın** bazı şiirlerinde bu akımın etkileri görülür.

Şifreleme: ACA

Rimbaud

GAZIANTEP VDFL

necip2744@gmail.com

Ekspresyonizm

- 20. yy'ın başlarında Almanya'da ekspresyonizme karşı doğmuştur. İnsanın iç dünyasındaki duyguları dışa vurmasını savunmuştur.
- Önce resimde, sonra edebiyatta gelişen bu akım Natüralizmin doğayı olduğu gibi koypa etmesine ve Ekspresyonizmin dış dünyaya bağlılığına karşı çıkmıştır.
- Özel gerçekçiliğe ve iç gözleme önem vermiştir.
- İyi bir sanatçı bir nesneyi bütün somut ilişkilerinden kopararak bağımsız bir biçimde ele alır.

Temsilcileri: J. Joyce, Franz Kafka, T.S. Eliot, O'Neil...

Türk Edb. Etkileri: Türk edebiyatında bu akımdan etkilinin sanatçı yoktur.

FRANZI

KARAKA

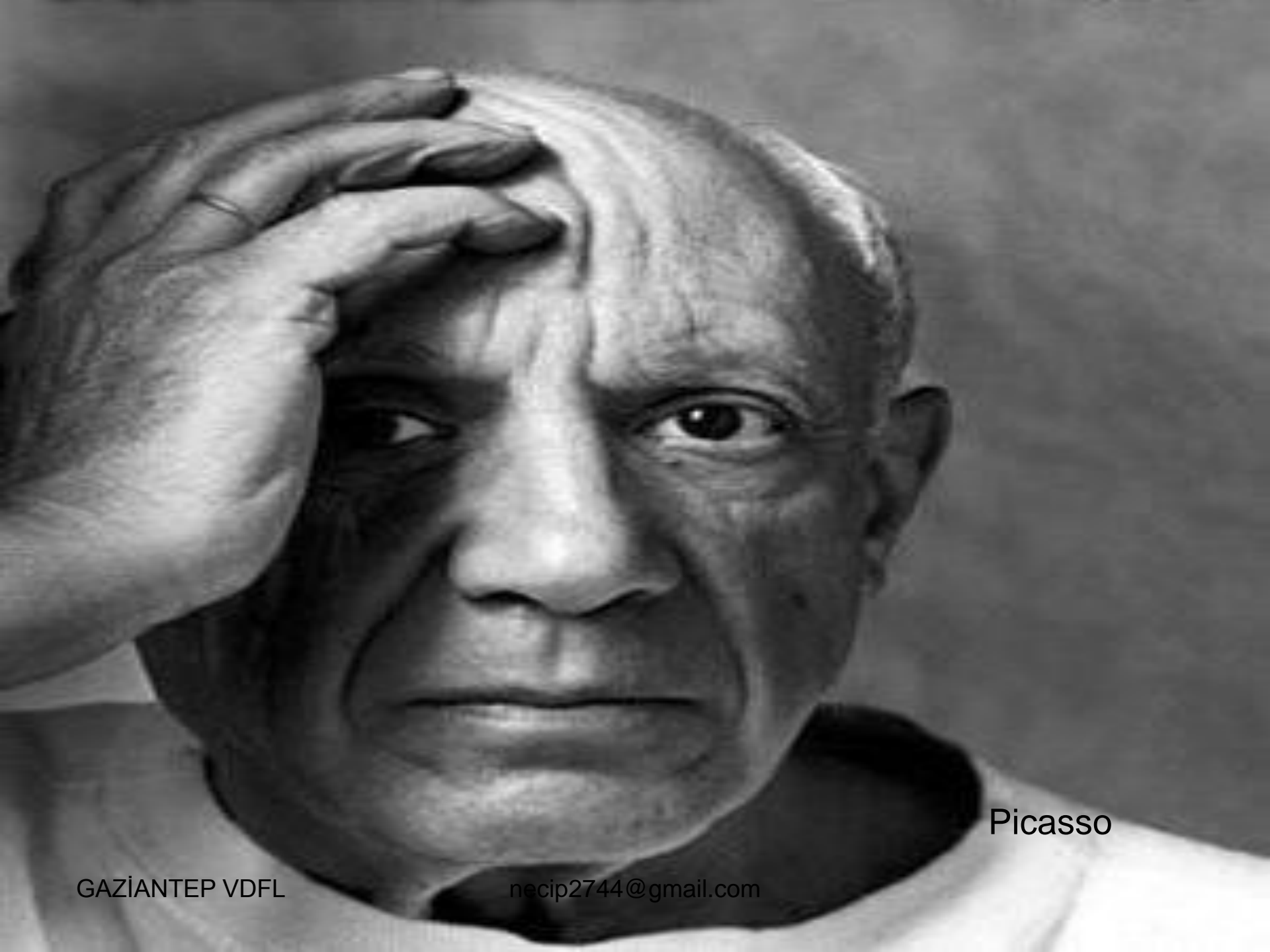
GAZIANTEP VDFL

necip2744@gmail.com

Kübizm

- 20. yy' başında Empresyonizme tepki olarak doğmuştur. Önce resim ve edebiyatta sonra edebiyatta etkili olmuştur.
- Kübizm, dış dünyadaki nesnelerin sadece görünen değil , görünmeyen taraflarını da anlatmayı amaçlamıştır.
- İyi bir sanatçı insanın hem dış görünüşünü hem de duygu ve düşüncelerini eserine yansıtabilmelidir.
- Bu akımın ressam ve heykeltıraşları üç boyutlu geometrik şekilleri kullanmışlardır.
- **Temsilcileri:** Picasso, M.Jacop, G. Apollinaire...
- **Türk Edb. Etkileri:** Türk edebiyatında bu akımdan etkilenen sanatçı yoktur.

Picasso

GAZIANTEP VDFL

necip2744@gmail.com

Fütürizm

- İtalyan şair Marinetti'nin 1909'da yayımladığı bildiriyle ortaya çıkan bu akım: yaşamın sürekli ve hızlı bir değişim içinde olduğunu, sanatın da buna ayak uydurması gerektiğini savunmaktadır.
- Fütürist şairler; geçmişe ait tüm değerleri yıkmak istemişler, geleneksel olan her şeye karşı çıkmışlardır.
- " Makineleşmeye hayranlık, hız, ataklık, gemi, tren, uçağa övgü, savaşın güzelliği..." gibi temaları işlemişlerdir.
- Ölçü, kafiye, dilbilgisi kuralları önemli değildir.
- **Temsilcileri:** Marinetti, Maykovski...
- **Türk Edb. Etkileri:** Nazım Hikmet'in bazı şiirlerinde bu akımın izleri görülür.

Marinetti

GAZIANTEP VDFL

necip2744@gmail.com

Dadaizm

- 1916'da İtalyan Şair Tristan Tzara tarafından ilkeleri belirlenen akım, sanatta her türlü geleneğe karşı çıkan "kuralsızlığı kural edinen" bir anlayıştır.
- Savaşın doğurduğu acılara, yıkımlara karşı bir isyan hareketi olarak doğmuştur.
- Bireyin aklın tutsaklığından ve akla dayanan her türlü düzenden kurtulması gerektiğini, yerleşik dil ve estetik kurallarının kaldırılmasını savunmuşlardır.
- " Kağıt parçaları üzerine sözcükler yazın, bunları bir şapkanın içine atıp karıştırın, sonra teker teker çekip bir kağıdın üzerine sıralayın; işte Dadaizm..."

Temsilcileri: T. Tzara, Francis Picabia, Breton, Aragon, Eluard...

Türk Edb. Etkileri: Türk edebiyatında bu akımdan etkilenen sanatçı yoktur.

Tristan Tzara

Egzistansiyalizm

- 1927' de Alman felsefeci M. Heidegger tarafından felsefi bir görüş olarak ortaya atılan akım, II. Dünya Savaşı yıllarında Fransız sanatçı Jean Paul Sartre tarafından edebiyata uyarlanmıştır.
- Yazar çağına tanıklık etmeli; yaptığı çalışmalarla topluma yön vermelidir.
- Roman, tiyatro türlerindeki eserlerinde karakterlerinde ne yapacağı belli değildir; bunlar her an kahraman da korkak da olabilir. Bu nedenle okuyucu sürekli bir merak içindedir.
- II. Dünya Savaşı yıllarında ortaya çıktıkları için “ **bunalım**” bu yazarların ana teması olmuştur.
- **Temsilcileri:** J. P. Sartre, Albert Camus, Simone de Beauvoir , Andre Malraux...
- **Türk Edb. Etkileri:** Türk edebiyatında bu akımdan etkilenen sanatçı yoktur.

Jean Paul Sartre

GAZIANTEP VDFL

necip2744@gmail.com

*NECİP YAĞCI
GAZİANTEP
26.12.2014 VEHBİ DİNÇERLER FEN LİSESİ*

